

แบบตรวจราชการและติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
รอบที่ 1 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567

สำนักงานศึกษาธิการภาค 17

1. นโยบาย : การลดภาระครูและบุคลากรทางการศึกษา

1.3 : แก้ไขปัญหาหนี้สินครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เห็นผลเป็นรูปธรรม

1) การวิเคราะห์บริบทของพื้นที่ตามนโยบาย

การดำเนินงานโดยสรุปในภาพรวม เขตตรวจราชการที่ 17 พบว่า หน่วยงานทางการศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ ศึกษาสภาพทางการเงินรายบุคคลในสังกัดที่มีปัญหาหนี้สิน จัดกลุ่มครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินการขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาหนี้สินครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงแต่งตั้งคณะกรรมการแก้ไขปัญหาหนี้สินครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งมีผู้แทนจากสถาบันการเงินร่วมเป็นกรรมการ และรายงานข้อมูลไปยังต้นสังกัด

2) เป้าหมาย ขอบเขตในการดำเนินการ

เชิงปริมาณ

(2.1) จังหวัดสุโขทัย ร้อยละ 100 ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีปัญหาหนี้สิน ได้รับคำปรึกษา ช่วยเหลือจากหน่วยงานต้นสังกัด รายละเอียดดังนี้

- สพป.สุโขทัย เขต 2 กรณีเป็นหนี้กับสหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด เพียงสถาบันเดียว และมียอดเงินไม่พอกหัก จำนวน 24 ราย เป็นข้าราชการบำนาญ จำนวน 21 ราย และข้าราชการครู จำนวน 3 ราย ให้สหกรณ์ออมทรัพย์ครูสุโขทัย จำกัด ดำเนินการปรับยอดเงินรายการหักให้เงินเดือนเหลือ 30 % กรณีข้าราชการครูและข้าราชการบำนาญ เป็นหนี้ทุกสถาบันการเงิน และมีเงินเหลือไม่ถึง 30% (เงินคงเหลือติดลบ) จำนวน 369 ราย

(2.2) จังหวัดอุดรธานี ร้อยละ 80 ของครู และบุคลากรในสังกัดสามารถลงทะเบียนในระบบข้อมูลสารสนเทศ และลงทะเบียนในระบบข้อมูลสารสนเทศ ได้รับคำปรึกษา และแนวทางแก้ไขปัญหาหนี้สิน ตามความเหมาะสม

เชิงคุณภาพ

ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความเข้าใจที่ถูกต้องในการวางแผนการใช้เงินและการเก็บออมเงิน และได้รับการแก้ไขปัญหาหนี้สิน มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความสุขกับการทำงาน และการดำรงชีวิต ช่วยลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้กู้ ผู้ค้ำ และสถาบันการเงิน

3) การดำเนินงานการขับเคลื่อนนโยบายฯ

3.1) การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการวางแผนการใช้จ่ายเงินและการเก็บออมเงินให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา

การดำเนินงานโดยสรุปในภาพรวม เขตตรวจราชการที่ 17 พบว่า หน่วยงานทางการศึกษามีการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องในการวางแผนการใช้จ่ายเงินและการเก็บออมเงินให้แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในด้านวินัยทางการเงินและการออมเงินแก่ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนการเงิน การจัดการหนี้สิน และการออม รวมถึงจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ครูรู้จักการประหยัดอดออม โดยจัดกิจกรรมการดำเนินชีวิตตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และมีการมอบรางวัล “ครูดี ตามวิถีพอเพียง” นอกจากนี้ยังประชาสัมพันธ์เรื่องการแก้ไขหนี้ของทุกภาคส่วน ตามนโยบายในการแก้ไขปัญหาหนี้สิน ตามมติคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม 2566

3.2) การดำเนินการตามแผนงาน/มาตรการเจรจาช่วยเหลือ เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินครูและบุคลากรทางการศึกษา

การดำเนินงานโดยสรุปในภาพรวม เขตตรวจราชการที่ 17 พบว่า หน่วยงานทางการศึกษามีการดำเนินการตามแผนงาน/มาตรการเจรจาช่วยเหลือ เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้สินครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยจัดตั้งสถานีแก้หนี้ครู ทำหน้าที่เป็นคนกลางช่วยเจรจาไกล่เกลี่ย ประนอมหนี้ และปรับโครงสร้างหนี้ และดำเนินการประสานงานสถาบันการเงินในจังหวัดในการแก้ไขปัญหาหนี้สิน เช่น การลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ การปรับโครงสร้างการชำระหนี้ การรวมหนี้จากสถาบันการเงินอื่น ฯลฯ และกำหนดมาตรการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีเงินเหลือใช้จ่าย 30% ทุกรายได้และมีเงินคงเหลือพอเพียงใช้จ่ายในแต่ละเดือนเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น อีกทั้งยังส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การสร้างแหล่งรายได้เพิ่มเติม เช่น รายได้จากการสอนพิเศษ ค่าตอบแทนอื่นๆ การสนับสนุนครูหารายได้จากช่องทางที่หลากหลายเพิ่มเติม เช่น การขายออนไลน์ เป็นต้น

3.3) การสำรวจสภาพหนี้ จัดทำฐานข้อมูล และจัดกลุ่มสภาพปัญหาหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัด

การดำเนินงานโดยสรุปในภาพรวม เขตตรวจราชการที่ 17 พบว่า หน่วยงานทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีการสำรวจสภาพหนี้ด้วยโปรแกรมออนไลน์ ระบบแก้หนี้ สพฐ.(debt obec) “โครงการแก้ไขปัญหาหนี้สินครูและบุคลากรทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ” ในรูปแบบคณะกรรมการแก้ไขปัญหาหนี้สินครู พร้อมจัดตั้งกลุ่ม Line สถานีแก้หนี้ครู เพื่อดำเนินการคัดกรองข้อมูลผู้ลงทะเบียนเข้าร่วมโครงการ เช่น ดูรายการยื่นคำขอ ตรวจสอบข้อมูล และเอกสารแนบ การอนุมัติคำขอของผู้ลงทะเบียนเข้าระบบการลงทะเบียนในระบบแก้หนี้ สพฐ. เพื่อจัดทำฐานข้อมูล และจัดกลุ่มสภาพปัญหาหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดโดยแยกประเภทเป็นกลุ่มสี เช่น ประเภทวิกฤติ (กลุ่มสีแดง) ประเภทใกล้วิกฤติ (กลุ่มสีเหลือง) และประเภทปกติ (กลุ่มสีเขียว) เป็นต้น

4) ผลการดำเนินงาน

เชิงปริมาณ

- (4.1) จังหวัดตาก ร้อยละ 100 ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีปัญหาหนี้สิน ได้รับคำปรึกษา ช่วยเหลือ จากหน่วยงานต้นสังกัด
- (4.2) จังหวัดอุดรธานี ร้อยละ 100 ของครู และบุคลากรในสังกัดสามารถลงทะเบียนในระบบ ข้อมูลสารสนเทศ และลงทะเบียนในระบบข้อมูลสารสนเทศ ได้รับคำปรึกษา และแนวทางแก้ไข ปัญหาหนี้สินตามความเหมาะสม

เชิงคุณภาพ

ผู้ลงทะเบียนที่เข้ารับฟังแนวทางการแก้ไขปัญหาหนี้สินสามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในเบื้องต้นได้ และเข้าร่วมโครงการต่างๆที่ช่วยลดภาระหนี้ ลดอัตราดอกเบี้ย ตามแนวทางที่คณะกรรมการฯ แนะนำและเสนอเป็นแนวทาง

5) รูปแบบ แนวทาง การดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จเป็นแบบอย่าง

จังหวัดอุดรธานี ดำเนินการประชุมร่วมกันระหว่างคณะกรรมการแก้ไขปัญหาหนี้สิน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และดำเนินการแก้ไขปัญหาหนี้สินข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยการประสานให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ลงทะเบียนได้ปรับปรุงโครงสร้างหนี้และชะลอการฟ้อง บังคับคดี ขายทอดตลาด และรวมหนี้ ลดดอกเบี้ย

6) ข้อจำกัดและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

(6.1) ข้อจำกัด

- (6.1.1) การดำเนินการเก็บข้อมูลดังกล่าว อาจได้ข้อมูลเฉพาะครูที่มีความประสงค์เปิดเผยข้อมูล ในส่วนของครูที่เป็นหนี้ในระบบไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลของตนเองและเจ้าหน้าที่ทำให้ได้รับการช่วยเหลือที่ไม่ทั่วถึง
- (6.1.2) สหกรณ์ออมทรัพย์ครู ลดดอกเบี้ยได้ไม่เต็มที่ เพราะมีข้อจำกัดที่สหกรณ์ ต้องกู้เงินจากสถาบันการเงินอื่นเพื่อปล่อยกู้ให้ข้าราชการครู ไม่มีแหล่งเงินกู้อื่นที่ยอมให้ข้าราชการครูสามารถรวมหนี้ได้ ส่วนกลางเป็นเพียงผู้ประสานงาน ไม่ได้มีอำนาจในการขอให้ สถาบันการเงินลดดอกเบี้ยให้กับลูกหนี้ ซึ่งการแก้ไขปัญหาทางการเงินนั้นเป็นเรื่องละเอียดอ่อนมาก และเป็นปัญหาระดับชาติซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือทุกภาคส่วน โดยเฉพาะสถาบันการเงิน และรัฐบาล

(6.2) ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

- (6.2.1) การช่วยเหลือแก้ไขปัญหาหนี้สินครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เห็นผลเป็นรูปธรรม ต้องได้รับความร่วมมือจากหลายสถาบัน เช่น ธนาคารกรุงไทย และธนาคารออมสิน ตลอดจนสหกรณ์ออมทรัพย์ครู ฯลฯ การหาทางออกร่วมกันในการหาหนทางไปสู่การทำให้สมาชิกหมดภาระหนี้สิน คือการทำให้ดอกเบี้ยเงินกู้ลดลงกว่าเดิม

(อาจทำโดยการรวมตัวเพื่อเสนอความเห็นไปสู่รัฐบาล หรือสมาคมที่เกี่ยวข้องยื่น
เงื่อนไขไปสู่รัฐบาล)

- (6.2.2) กระทรวงศึกษาธิการควรดำเนินการจัดทำ MOU การลดดอกเบี้ย ปรับโครงสร้างหนี้
และอื่นๆ ร่วมกับสหกรณ์ออมทรัพย์ครูทั่วประเทศ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารออมสิน
และหรือสถาบันการเงินอื่นๆ ที่สถานีแก้หนี้ระดับหน่วยงานนำไปร่วมพิจารณา
กับสถาบันทางการเงินอื่นๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรม
- (6.2.3) หน่วยงานต้นสังกัดควรจัดอบรมพัฒนาข้าราชการครู เรื่องวินัยการเงิน การออม
ให้กับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อเป็นการแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ